

# Ett intelligent universum

Sverker Johansson jämför i sin artikel "Är kreationismen vetenskapligt hållbar?" (Folkvett 1/93) en darwinsk form av evolutionslära med en bibelanknuten form av kreationism. (Han nämner också kort några andra alternativ till darwinismen.)

Det är ju tacksamt att angripa en naiv form av skapelsetro. Men en bra fråga kan vara: Finns det en intelligent faktor bakom universum? Alltså: Är evolutionen intelligent styrd? Det kan ju vara så att det är universums egen intelligens som skapar allt.

Det är inte lätt att förklara hur ögat uppkommit, eller hjärnan, eller vingor. Har vingor uppkommit plötsligt genom en enda mutation eller successivt genom flera? Halvfärdiga vingor torde inte göra bäraren livsduglig. Visst förefaller det som om det kan finnas en intelligens bakom evolutionen.

Om universums substans är "ande", samma som vårt medvetande, och inte "materia" och om allting existerar som föreställningar i denna substans, då kan substansen vara medveten, intelligent och skapande. Då kan det vara världsallets egen intelligens som styr evolutionen.

"Gud" kan hålla på att skapa än i dag, i en för våra sinnen oändligt långsam process.

I princip kan denna idé falsifieras. Det skulle gå att visa att den är falsk (vilket den vore om universums struktur inte vore förenlig med intelligens). Men det har knappast skett. I stället verkar allt stämma med idén om en intelligent uppbyggnad.

*Sven Magnusson*

## Svar:

Att kritisera den naiva 6000-års-kreationismen känns förvisso ibland som att skjuta på sittande fågel. Men denna fågel har en obehaglig förmåga att likt en hydra efter varje vederläggning på nytt resa sig ur okunnighetens träsk, och tränga in i politiken och in i skolorna med samma gamla befängda argument ur nya munnar. Jag undervisar på en lärarhögskola och får ofta höra kreationistiska argument från mina studenter - man blir närmast mörkrädd när man tänker på att dessa studenter är de som ska ge våra barn deras första kontakt med naturvetenskapen i skolan. Denna form av kreationism, där religiösa trossatser presenteras förklädda till vetenskap, är, hur naiv och uppenbart tokig den än borde te sig för varje tänkande människa, en farsot som hotar våra barns utbildning och därför behöver bekämpas så snart den gör minsta anspråk på att vara vetenskapligt underbyggd.

Detta är däremot inte fallet med den typ av skapelsetro som Sven Magnusson står för. Att tänka sig en högre makt som en subtilt hjälpande hand bakom livets utveckling, att Gud skulle ha använt sig av evolutionen som sitt redskap för skapelsen, är, till skillnad från den naiva kreationismen, inget som direkt strider mot vad vi vet om livets och Jordens historia - tvärtom är detta en ganska vanlig tanke bland de otaliga kristna naturvetare som inte alls ser någon konflikt mellan sin tro och sin vetenskap. Att det skulle kunna finnas en intelligens bakom universum är alltså inte på något sätt otänkbart, så långt är vi överens. Men våra vägar skiljs åt när det gäller frågan om det finns något i det vi vet om livets utveckling som tyder på att en högre makt behövs. Finns det någon punkt i evolutionen där naturliga förklaringar inte räcker till, som kräver en hjälpande hand i bakgrunden? Sven Magnusson ger några exempel, som ögon och vingor, på organ som han har svårt att tänka sig skulle kunnat

utvecklas utan intelligent hjälp. Denna invändning mot en naturlig utveckling är dock inte på något sätt ny; den framfördes redan på Darwins tid, och bemöttes av Darwin själv med adekvata motargument. Med lite biologisk skolning är det inte särskilt svårt att tänka sig evolutionära utvecklingsvägar som utan övernaturlig hjälp leder från t.ex. en blind till en seende varelse, där varje steg i kedjan är livsdugligt och gynnas i det naturliga urvalet. Det finns t.o.m. nu levande exempel på mellanstadier i utvecklingen, som visar att dessa är livsdugliga. Man kan nämna bryggödlor och pärlbåtar som exempel på djur med "halvfärdiga" ögon och flygekorrar vederlägger effektivt Magnussons påstående "*Halvfärdiga vingor torde inte göra en varelse livsduglig*". Det pågår förvisso en livlig debatt bland biologer om exakt hur olika organ utvecklats, men att det är möjligt för darwinismen att förklara dem betvivlas knappast längre.

Jag, liksom de flesta evolutionsforskare, ser alltså ingenting i livets utveckling som fordrar en skapare för att kunna förklaras. Naturligtvis finns det fortfarande utrymme för en intelligens "bakom kulisserna", men denna måste då vara så pass subtil att det skulle vara mycket svårt att genom biologisk forskning påvisa dess existens. Och för att bli falsifierbar måste idén om en styrande intelligens formuleras mera exakt och konkret än vad Magnusson gör, med specifika förutsägelser och beskrivningar av vad det innebär att "universums struktur inte vore förenlig med intelligens". I den form de här presenteras är Magnussons idéer att hänföra till religiösa spekulationer snarare än vetenskapliga falsifierbara teorier.

*Sverker Johansson*